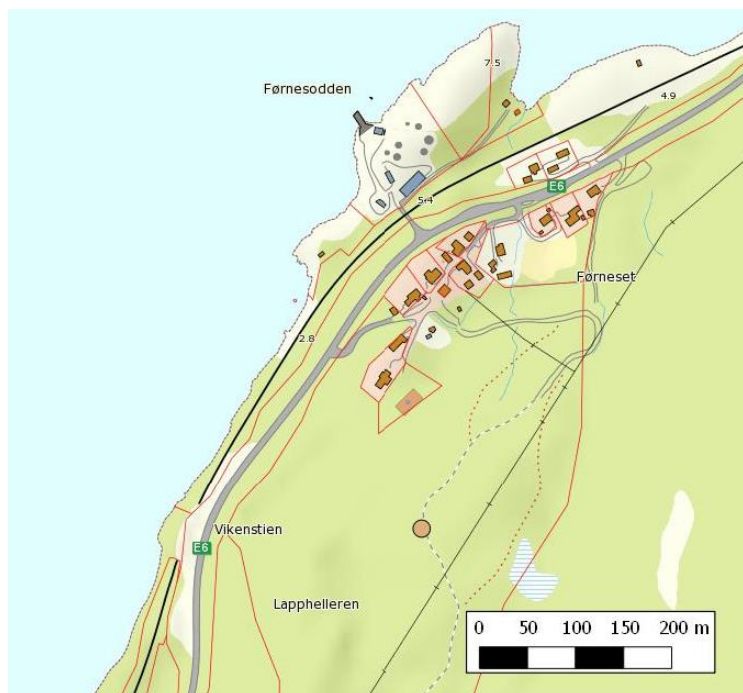

Tilstandsrapport, Lapphelleren – Rana kommune

Beliggenhet:

Lapphelleren ligger i et skogsområde ca. 200m Ø for E6 og sjø, 1km SV for Dalselv i Rana kommune. Området er bevokst med blandingsskog, men hovedsaklig storvokst gran. Terrenget er skrånende mot NV og har pga. vegetasjonen kun delvis utsikt over fjorden.

Like Ø for helleren går det en skogsvei som er mye brukt ved ferdsel i utmarka, både gjennom skogsdrift og fritidsutfart. Et boligfelt ligger 200m N for lokaliteten.

Beskrivelse/tilstand:

Selve helleren ligger innunder S-siden av en stor steinblokk og er godt synlig fra skogsveien. Deler av ei trekiste og en del knokler ligger oppe i dagen og er godt omrotet.

En innberetning i 1929 forteller at grava den gang var i god stand. Både kiste og skjelett var komplett. Lokket ble antagelig første gang brutt opp omkring 1860. I 1951 ser det ut til at tilstanden også var noenlunde den samme. Siden den gang har grava blitt jevnlig forstyrret, og i dag er det kun noen beinrester og deler av plankene igjen. Kraniet ligger antagelig på Universitetet i Oslo. Barn skal jevnlig ha besøkt stedet og dradd utover og fjernet skjelettdeler.

Til tross for gjentatte undersøkelser/befaringer er grava ikke registrert i askeladden, og heller ikke i brislingdataene. Det er likevel liten tvil om at den er vernet som automatisk freda kulturminne ettersom det er god dokumentasjon på at den er eldre enn 100 år. Båtbord brukt til sider og lokk er typologisk datert til perioden 1820-1880. Tillatelse til sikring og evt. gjenbegravelse er gitt av Riksantikvaren. Dokumentasjon foreligger i topografisk arkiv hos Vitenskapsmuseet og i historisk arkiv hos Sametinget på Snåsa. Foto fra befaring i 2012 ligger på Sametingets server: N:\Team kulturvern\Åarjel\Snåsa\Lapphelleren_reg

Tilrettelegging:

Gravas synlighet og nærhet til turvei gjør den svært utsatt for hærverk og forstyrrelser. I tillegg er det kort veg til boligfelt. Den er dokumentert i flere omganger (1987, 1996, 1999, 2012), men ikke tilrettelagt på noen måte. Etter bekymringsmelding i 1996 ble det avtalt å sikre grava gjennom innmuring i år 2000, men ingenting har så langt skjedd.

Muligheter for tilrettelegging er gode. Grava er lett tilgjengelig fra E6, og det er ca. 500m gange på skogsvei fra mulig parkering.

Basert på brevvekslingen er muligheten for sikring vurdert (jfr. brev . Det ble besluttet at grava ikke kunne ligge uberørt slik den er i dag, og at det var behov for innmuring, til tross for at dette ville forringe gravas formidlingsverdi.

Saksgang/dokumenter:

Saken er behandlet i flere omganger mht. innkommende bekymringsmeldinger.

Dato	Type	Til	Fra	Ang.
1928	Info		Odd Bang	"Grava var intakt da Odd Bang første gang så grava, ca. 1928."
1929	Notat		Edv. J. Havmo	Innberetning om lappeggrav. Godt bevart.
19.11.1951	Brev	DKNVS	O. Grotnes	Innberetning om grav. Tilstand. Fjerning av skjelettdeler.
21.11.1951	Brev	Ola Grotnes	S. Marstrander, DKNVS	Takk til Ola Grotnes. Ønske om tilsending av kranium.
31.12.1951	Brev	S. Marstrander, DKNVS	O. Grotnes	Oversendelse kranium, skinnrester og skisse. Ytterligere informasjon/historie.
10.01.1952	Brev	UiO - anatomisk inst.	S. Marstrander, DKNVS	Oversendelse kranium og skinnrester.
08.02.1952	Brev	S. Marstrander, DKNVS	J. Torgersen, UiO - anatomisk inst.	Rapport undersøkelse skjelettdeler. Bekreftelse ang. samisk tolkning.
11.02.1952	Brev	Ola Grotnes	S. Marstrander, DKNVS	Informasjon etter undersøkelse. Forespørsel om kart og foto.
03.06.1987	Befaring		T. Steen	Registreringsskjema for grava. Noe mer intakt enn i 2012.
19.06.1996	Telefon		L. P. Kalkenberg	Bekymringsmelding om grava.
03.07.1996	Fax	J. Fjellheim, SKMR	T. Steen, Rana Museum	Anbefaling om sikring etter samtale med fam. Kalkenberg.
03.09.1996	Fax	J. Fjellheim, SKMR	B. Berglund, NTNU VM	Oversendelse av papirer fra topografisk arkiv.
18.10.1996	Notat	SKMR	S. & J. Fjellheim, SKMR	Rapport fra befaring og forslag til tiltak.
09.01.1997	Brev	Tromsø Museum	A. Schanche, SKMR	Forespørsel om sikring av grav (inkl kostnadsoverslag).
20.02.1997	Brev	Tromsø Museum	A. Schanche, SKMR	Feil ang. ansvarsmyndighet. Ikke Tromsø Museum, men VM
20.02.1997	Brev	VM	A. Schanche, SKMR	Forespørsel om sikring av grav (inkl kostnadsoverslag).
30.04.1997	Brev	SKMR	Tromsø Museum	Ang. sikring av samisk grav i Fauske. Ingen økonomisk støtte tilgjengelig.
03.07.1997	Brev	RA	B. Berglund, NTNU VM	Forespørsel om juridisk vurdering.
23.07.1998	Brev	VM	L. Marstrander, RA	Vurdering av behov for undersøkelse.
24.08.1998	Brev	SKMR	B. Berglund, NTNU VM	Opplysning om RAs anbefaling om undersøkelse.
18-20.10.1999	Befaring		A.H. Thomassen & J. Fjellheim, SKMR	Dokumentasjon av grava. Foto, tegning, beskrivelse.
1999	Mail	Torvald Falch	J. Fjellheim, SKMR	Rapport etter SKMRs dokumentasjon av grava. Innmuring skal skje i år 2000.
14.10.2002	Notat		Samisk Kultursenter, Hattfjelldal	Kalkenberg forhører seg om grava og orienterer. "Intet har skjedd hittil."
01.06.2012	Befaring		B. Berg, Sametinget	Befaring, innmåling, fotografering.

Snåsa, 22.04.2013

Harald Bugge Midthjell